

האם אנחנו לבד?

מחזה פילוסופי על בדידות וחייזרים

01/01/2012

רעיון ראשוני:

01/01/2013

תחילת הכתיבה:

22/06/2023

הנוסח הזה:

תקציר

על פרופ' קרל סייגן הוטל להרכיב עבור הגשושית Voyager 1 תקליט זהב שיכיל צלילים ותמונות מכדור הארץ. במהלך עבודת האוצרות של תקליט הוא מתאהב בעוזרת שלו אן דרויאן, המתעקשת לכלול בו את זוועות השואה. אן נתקלת בפארק באישה ספק משוגעת המחפשת את תאומתה הסיאמית וטוענת שהיא נחטפה על ידי חייזרים. האם היא דוברת אמת? האם אנחנו באמת לבד?

דמויות

שחקן 1	פרופ' קרל סייגן	43, אסטרופיזיקאי באוניברסיטת קורנל בניו יורק, העובד עם נאס"א
שחקנית 2	אן דרויאן	28, עוזרת של פרופ' סייגן ואשתו לעתיד
שחקנית 3	תאומה סיאמית	40, אחותה הסיאמית נחטפה
	אחות בבית חולים לתשושי נפש	40, בחלוק לבן. תפקיד קטנטן.

* פרופ' קרל סייגן ואן דרויאן הם דמויות היסטוריות.

1. משרד

[24 באוגוסט 1977. שעת ערב מוקדמת. חדר במשרד של פרופ' קרל סייגן באוניברסיטת קורנל בניו-יורק. אן מתנהגת בקרירות לא אופיינית]

אן: [מושיטה לקרל תמונות] פרופסור סייגן, אלה התמונות מהסשן האחרון.

קרל: [עובר על התמונות] איזו לדעתך הכי טובה?

[אן מושכת בכתפיה בחוסר עניין]

קרל: הממ... [עובר על התמונות] לדעתי, זאת.

אן: [מרימה גבה] דווקא זאת?!

קרל: למה את כל כך מופתעת?

אן: היא נראית כמו משתה בבית משוגעים...

קרל: [צוחק] בהחלט. אבל היא מדגימה בצורה נפלאה אכילה, ליקוק ושתייה.

אן: שיהיה זאת. [מסתובבת לדרכה בהשלמה] אה, והתקשרו מ-EMI. הם לא מוכנים לאשר לנו להשתמש בשיר 'here comes the sun'...

קרל: הם לא מוכנים?!

אן: הביטלס עצמם מעוניינים. אבל המנהלים ב-EMI לא מסכימים.

קרל: הם מבינים שאנחנו מתכוונים לכלול את השיר בתקליט הזהב?

אן: הם דורשים תמלוגים.

קרל: תמלוגים?! ממי? מהחייזרים?

אן: [מושכת בכתפיה]

קרל: אני רוצה את 'Johnny B. Goode' במקום. תשיגי לי את צ'אק ברי. שתוכנית החלל הבריטית תשלח שיר של הביטלס לחלל...

[אן פונה לעיסוקיה]

קרל: אן, קרה משהו? את מאוד מרוחקת היום.

אן: אני מאוכזבת ממך, פרופסור. זה הכול. לא היית צריך להתקפל ככה בעניין התמונות מאושוויץ.

קרל: אן, נאס"א היו מאוד ברורים בעניין הזה. אם יצורים תבוניים ימצאו יום אחד את תקליט הזהב שלנו, סביר להניח שתהיה להם יכולת טכנולוגית הרבה יותר מתקדמת משלנו. תארי לך שהם פשוט יחליטו להשמיד אותנו כמו שהנאצים השמידו את היהודים? תמונות מאושוויץ לא בדיוק מציירות אותנו כמין רודף שלום.

אן: תמונה אחת מאושוויץ מספרת יותר על בני האדם מאשר כל אלפי התמונות שצילמנו בסטודיו!

קרל: אן, את לא מצפה שנשלח לחלל את הכביסה המלוכלכת שלנו?

אן: אני מצפה שתרים טלפון לנאס"א ותסביר להם שהמשימה שקיבלנו היא לתאר את המין האנושי כפי שהוא, ולא גרסה מכובסת שלו!

קרל: בסדר, אן. אני מדבר עם נאס"א.

[הטלפון מצלצל. אן עונה]

אן: כן?

[מוסרת לקרל את השפופרת]

זה הנשיא!

קרל: פרופ' קרל סייגן מדבר.

[פאזזה]

כן, אדוני הנשיא.

[פאזזה]

מה לגבי התחריט? ...

[פאזזה]

בוודאי שהם ערומים. אנחנו רוצים להראות את מבנה הגוף של המין האנושי.

[פאזזה]

אנחנו שולחים בכספי משלם המיסים פורנוגרפיה לחלל?! אם לא אכפת לך אדוני הנשיא יש לי הרבה עבודה. יש לנו פחות משבועיים עד השיגור.

[פאזזה]

תגיד לסנטורים השמרנים שגם אדם וחווה היו ערומים בגן העדן.

[פאזזה. צועק]

לא, אני לא יכול לשים עליהם עלי תאנה! איך ייצורים תבוניים אמורים להבין...

[פאזזה קצרה. מנמיך את הקול]

אני מתנצל, אדוני הנשיא. אבל עם כל הכבוד, אדוני חייב להבין שהתרשים הזה לא מיועד לקונגרס. תחשוב עליו כעל מכתב בבקבוק שנשלח אל הלא נודע. יום אחד, בעוד מיליארדי שנים, ישויות תבוניות כלשהן עשויות למצוא אותו. האם אדוני הנשיא היה רוצה שהם יחשבו שצומחים לו עלים מה... גוף?

[ביט]

אדוני, אנא ממך...

[ביט]

אדוני מוכרח להבין... ייתכן ביותר שהתרשים הזה יהיה הדבר היחיד שיישאר מהמין שלנו, הרבה אחרי שבית המחוקקים יהפוך לאבק בין כוכבי. ומה שחשוב הוא שאותם ישויות תבוניות יוכלו לפענח אותו ולהבין ממנו כמה שיותר על המין שלנו.

[ביט]

לשם דוגמא, אדוני הנשיא, בהתחלה רצינו שאדם וחווה יחזיקו ידיים, אבל החשש שלנו הוא שחוצנים עלולים לחשוב שמדובר בייצור אחד בעל ארבע רגליים ושני ראשים. לכן איירנו אותם עומדים אחד לצד השניה. אדם מנפנף בידו לשלום. קרוב לוודאי שחוצנים לא יוכלו לפענח את המחווה הסמלית הזאת אבל לפחות היא מדגימה כיצד הזרועות שלנו זזות. אדוני מתחיל להבין את השיקולים שעומדים בפניי?

[פאזזה]

אני חושב שהתפשרתי די והותר כשהסכמתי לכלול את איבר המין הגברי במצבו הרדום בלבד. החייזרים עלולים להגיע למסקנות הלא נכונות לגבי הפונקציונליות של האיבר הקטנטן הזה.

[פאזזה]

לא, אדוני הנשיא, אני לא אוכל להסכים לצנזורה נוספת. פסלתם כמעט חמישית מהתמונות שבחרנו לכלול בתקליט!

[ביט]

אני מבין, אדוני הנשיא, אבל במקרה הזה, אני עומד בסירובי. אני לא מתכוון למחוק את איבר המין של האישה. למען השם, מדובר בקו אנכי אחד קטן. אין לקונגרס עניינים חשובים יותר לטפל בהם?

[פאזזה]

לאיור התמים הזה הם קוראים תועבה?

[פאזזה ארוכה יותר. קרל מרחיק את השפופרת מהאוזן משום שהנשיא כביכול מרים את קולו]

לא, אדוני הנשיא, לא יהיה בזה צורך. אני מבין. אנחנו נצנזר את איבר המין של האישה.

מבחינת ישויות תבוניות שימצאו את התחריט הזה בעתיד – לנשים אין איבר מין!

[פאזזה]

אין בעד מה.

תודה, אדוני הנשיא.

[קרל מנתק. אן כועסת]

קרל: אני מצטער, אן. זה לא בשליטתי.

[פאזזה]

האם האתנו-מוזיקולוג מאוניברסיטת קולומביה חזר אלייך לגבי היצירה הסינית?

אן: אני עוזבת אותך, קרל. אני מתפטרת.

קרל: [מתעלם] אנחנו חייבים למצוא ייצוג מוזיקלי ראוי של התרבות הסינית העתיקה!

אן: אתה נבחרת לראשות הועדה להרכבת תקליט הזהב. לא חברי הקונגרס ואפילו לא הנשיא.

אתה לא צריך להיכנע לבריונות הזאת! מחר הם יבקשו לסרס גם את אדם!

קרל: אן, לצערי הרב אם אנחנו רוצים שתקליט הזהב הזה יצא מחוץ לגבולות מערכת השמש, אנחנו צריכים להתחשב גם בפוליטיקה מקומית.

אן: אתה זה שתמיד אמר לי להסתכל על התמונה הגדולה, שאנחנו רק גרגר אבק על גרגר אבק על גרגר אבק!

קרל: הנשיא איים לבטל את תוכנית החלל...

[פאזזה קצרה]

אן: אני מתייחסת לתפקיד שלי בכבוד הראוי, פרופ' סייגן. אבל אם אתה ואני לא רואים את הדברים עין בעין, אולי יהיה יותר טוב שאני...

[קרל נוגע בידה ואן משתתקת]

קרל: אן! אני לא יכול לעשות את זה בלעדייך.

[פאזזה. אן אוספת את ידה]

אן: אנחנו מצרפים לתקליט ברכות באלוהים יודע כמה שפות...

קרל: 59 שפות אנושיות. ואחת לא אנושית - של לווייתן גדול-סנפיר.

אן: 60 שפות! וברכה אחרי ברכה אנחנו שולחים לחוצנים מסר של שלום. אבל כל הברכות האלה בכלל לא נועדו לישויות תבוניות שמתחבאות להן אי-שם.

קרל: הן לא?

אן: לא, קרל! הן נועדו למרק את המצפון שלנו. הן מציירות תמונה יפה של מין שוחר שלום. האם אנחנו באמת כאלה? תסלח לי על החוצפה, פרופ' סייגן, אבל תקליט הזהב שלך הוא שקר. שקר יפהפה על עולם שמעולם לא היה קיים. במקום שלדים מהלכים אנחנו שולחים לחלל תמונות של אנשים מלקקים גלידה.

קרל: נאס"א ביקשה בפירוש תמונות שמדגימות את נפלאות הגוף האנושי...

אן: אנחנו המין האנושי, קרל! ולא תמיד ליקקנו גלידה! המהנדסים של הוויאג'ר סיפרו לי שלתקליט הזהב יהיו חיי מדף של אלף מיליון שנים. אלף מיליון שנים! יום אחד, מכל אלפי הספרים שנכתבו, מכל האנשים שאי פעם חיו, מכל המעשים האציליים והשפלים שנעשו – מכל האנושות כולה יישאר רק תקליט הזהב שלנו. לא היית רוצה שהוא יספר את האמת על המין האנושי?

קרל: את צודקת אן. התקליט הזה לא מיועד רק לחוצנים. הוא מיועד גם לנו, לבני האדם. התקליט הזה הוא הפנים שלנו. האם זה שקר לצייר דיוקן מחמיא של עצמך? האם זה שקר להפנות את הצד הפוטוגני שלך למצלמה?

אן: האמת לא תהיה שלמה בלי הצד המכוער שלנו! לכל תקליט יש שני צדדים, קרל.

קרל: ניסינו, אן. זה כבר לא תלוי בי.

אן: להתראות, פרופ' סייגן. אני מקווה שלפחות הלווייתנים שהקלטנו סיפרו את האמת על המין שלנו.

קרל: אן, חכי!

[פארק. ערב קריר של סוף הקיץ. אן יושבת על ספסל נסערת. היא לא לבושה חם מספיק, משום שיצאה מהמשרד בסערת רוחות ושכחה לקחת איתה את המעיל שלה. היא רועדת מקור. האחות התאומה נכנסת נסערת גם היא. היא לובשת מעיל רחב. היא מסתכלת סביב כאילו איבדה דבר מה]

- תאומה:** סליחה, גברת, האם ראית את אחותי? איבדתי את אחותי!
- אן:** איך היא נראית?
- תאומה:** היא נראית בדיוק כמוני. אולי ראית אותה?
- אן:** היא אחותך התאומה?
- אישה:** אני לא מורגלת להיות בלעדיה. אנחנו מאוד קשורות. חזייה מיוחדת קושרת אותנו יחד. ובמעיל שלי יש שרוול מיותר. אולי ראית אותה במקרה?
- אן:** לא ראיתי אף אחת שנראית כמוך. חוץ ממך.
- אישה:** לאן היא נעלמה? מה אעשה בלעדיה? תראי את המעיל שלי! – אני חצי בנאדם!
- אן:** למה בעצם אתן חולקות את אותו המעיל?
- תאומה:** בגלל שאנחנו תאומות סיאמיות.
- אן:** איבדת את אחותך הסיאמית?
- תאומה:** לא נפרדנו אף פעם. מאז הניתוח. אני מאוד לא רגילה לזה.
- אן:** הופרדתן בניתוח?
- תאומה:** כן. אבל שמרנו את זה בסוד. הפרידו אותנו בכוח. לא רצינו. אמרו לנו שזה מסוכן. שלא נוכל להמשיך לחיות. היינו קטנות. לא יכולנו להתנגד. הניתוח היה מסובך. תשע שעות. עשרה מנתחים. כלי הדם שלנו היו ארוגים זו בזו.

האיברים הפנימיים שלנו היו מחובקים.
המחשבות שלנו היו מחוברות. [בוכה]

אן: הניתוח הסתבר?

תאומה: [בקול רועד] לא.

הוא הצליח.
אבל הבדידות היתה חדשה.
המרחק כאב.
הלבד היה כל כך גדול.
כל כך כבד על כתפיים של ילדה אחת.

אן: אז קשרתן את עצמכן ביחד?

תאומה: ביקשנו שיחברו אותנו שוב.
"אי אפשר" הם אמרו.
את זה המדע לא יכול.
כמה הם השתוקקו להפריד ביננו.
היינו ניצחון של הטבע,
והם הפכו אותנו לניצחון של המדע.

אן: ואף אחד לא גילה כל השנים?

אישה: לא יצאנו הרבה מהבית.
בחוץ הסתכלו עלינו כמו על מפלצת.
אבל לנו לא היה אכפת.
היינו אחת.
ועכשיו אנחנו... אני...
"אני". איזו מילה נוראית!

אן: בואי, תרגעי, שבי כאן לידי.
אנחנו נמצא את אחותך.
להיות לבד זה לא כל כך נורא.
את תתרגלי.

[התאומה מתיישבת על הספסל לצד אן]

תאומה: את תעזרי לי למצוא אותה?
אני חושבת שזה לקח אותה...

אן: מי?

תאומה: [מצביעה למעלה] זה!

אן: את מתכוונת ש... חטפו אותה חייזרים?

[האחות התאומה מהנהנת בראשה]

אן: אל תפחדי. אני אשמור עלייך.
הם לא יעשו לך כלום.

תאומה: אני לא מפחדת.
הוא טוב.
אני מכירה אותו.
אני רוצה ש-זה יבוא וייקח גם אותי.
הוא שכח אותי כאן.

אן: מה קרה בפעם הקודמת? ספרי לי.

תאומה: זה כבר בא פעם, כשהיינו ילדות.
הלכנו לאיבוד ביער,
והוא מצא אותנו.
הוא היה טוב.
הוא אוהב תאומים.
היו שם זוג תאומים בצבע שוקולד.
הוא תפר אותם אחד לשני.
פנים מול פנים. כמו חיבוק. [מדגימה על אן]
זה לא כאב להם.
זה היה נעים.
אחותי ואני רצינו שהוא יתפור גם אותנו.
ולא יהיה יותר לבד.
שוב נהיה אחת.
אבל הוא חייך אלינו,
ליטף לנו את הראש,
והחזיר אותנו הביתה.

אן: איפה באמת את גרה? אולי 'זה' מחפש אותך בבית?

תאומה: את תעזרי לי למצוא אותו כדי שיחבר אותי לאחותי?

אן: [משקרת] בטח... בטח שאעזור לך.
אל תדאגי.

תאומה: קר לך.
בואי כנסי אל תוך המעיל שלי.
יש בו מקום לשניים.

[אן והאחות התאומה חולקים שניהם את המעיל שלה]

[קרל ואן. תוך כדי שיחה אן עוברת על ערימה של תמונות ומחפשת ביניהן תמונה מסויימת]

קרל: אז פשוט הסתלקת בלי לנסות לעזור לה?

אן: איך יכולתי לעזור לה?

קרל: לחפש את האחות שלה, כמו שהצעת!

אן: אין שום אחות, קרל! היא משוגעת!

קרל: אם אין שום אחות אז איך זה שהיא לובשת מעיל שנתפר לשניים?

אן: כי היא משוגעת!

קרל: זה קל להגיד שהיא משוגעת וזהו. תניחי כבר את התמונות האלה!

[אן מוצאת את התמונה שהיא חיפשה]

אן: הנה זה! ידעתי שהסיפור שלה נשמע לי מוכר.

[אן מתבוננת בתמונה ואז מגישה לקרל את התמונה]

קרל: אלוהים אדירים! מה זה?!

אן: מרץ 1944. ד"ר ג'וזף מנגלה תופר שני תאומים צוענים ביחד, בניסיון לייצר תאומים סיאמיים. הם סבלו מנמק ומתו אחרי כמה ימים תוך סבל נוראי.

[פאזזה]

קרל, אני חושבת שהמשוגעת שלנו ואחותה היו תאומות מנגלה.

[קרל מוריד את התמונה]

קרל: איזו זוועה!

אן: יכול להיות שהיא היתה עדה לניסוי השטני הזה, [מצביעה על התמונה] וזאת הדרך שלה להתמודד עם הזיכרון הטראומטי. יכול להיות שאחותה התאומה נפטרה על שולחן הניתוחים של מנגלה.

קרל: ויכול להיות שהיא דוברת אמת. אל תפסלי את האפשרות הזאת.

אן: באמת, קרל! הסיפור שהיא סיפרה הוא באמת סיפור יפה. על חייזרים טובים. בנאס"א היו אוהבים אותו.

קרל: אן, בבקשה אל תתחילי שוב.

אן: הצילום הזה מתעד את רגע השפל של האנושות.

קרל: אן, שימי את נאס"א בצד רגע, את באמת היית רוצה לכלול זוועות כאלה בתקליט הזהב שלנו?

אן: כמה מפתה פשוט לשכוח שזה אי פעם קרה. לעצום את העיניים.

קרל: אן, אנחנו בונים כאן תיבת נוח תרבותית. עם כל הרצון הטוב, אנחנו לא נוכל להכניס לתוכה את כל תולדות האנושות. חלק מההיסטוריה יהיה חייב לאבוד במבול. גם אלוהים בעצמו החריב את העולם שברא. מחק את הרע ושמר את הטוב.

אן: אני לא רוצה להיות אלוהים!
אני לא רוצה לעמוד על הרמפה ולהצביע ימין או שמאל, חיים או מוות.

קרל: גם אם מי שתבחרי לחיים יקבל סיכוי לשרוד?

אן: סיכוי נמוך.

קרל: סיכוי נמוך הוא גם סיכוי. מה אם חייזרים באמת חטפו את אחותה? הקדשתי את כל החיים שלי להוכיח שאנחנו לא לבד ביקום. ומה אם האישה הזו היא ההוכחה שחיפשתי כל השנים? אני לא רוצה לפספס את הסיכוי הזה.

אן: אם אתה מתעקש לעשות מעצמך צחוק, לך חפש אותה! היא בטח מתרוצצת עדיין בפארק.

4. משרד

[למחרת. אן וקרל במשרד. קרל בטלפון]

קרל: אני מודה לך.

[קרל מניח את השפורפרת ומנתק את השיחה]

קרל: היא חתכה את הורידים. אתמול בלילה. באמבטיה.

[אן מוחה דמעה]

אן: אני כל כך מצטערת... לא הייתי צריכה להראות לה את התמונה של תאומי מנגלה.

קרל: לא, אן. את צדקת. הייתי טיפש. לא הייתי צריך להאמין לה.

אן: ואולי אני הייתי צריכה להאמין לה...

קרל: בואי נשים את זה מאחורינו. יש לנו שבוע עד השיגור.

אן: אני מוותרת לנאס"א על תמונות הזוועה. הן כבר גרמו מספיק נזק.

קרל: זו לא אשמתך שהיא התאבדה, אן. אי אפשר לדעת מה עובר במחשבות של אדם אחר.

אן: מה אמרת?

קרל: זה לא אשמתך שהיא התאבדה.

אן: לא זה. ההמשך.

קרל: אי אפשר לדעת מה עובר במחשבות של אדם אחר.

אן: זה נותן לי רעיון!

מה אם נקליט את המחשבות שלי? האם יש דרך שבה נוכל להמיר גלי מוח לצלילים ולהכניס אותם לתקליט? אם יום אחד בעתיד הרחוק יצורים תבוניים ימצאו את התקליט, תהיה להם הרי טכנולוגיה הרבה יותר משוכללת מהטכנולוגיה שיש לנו היום. האם זה בלתי סביר להניח שהם יוכלו לשחזר את המחשבות שלי מתוך ההקלטה?

קרל: טוב, אלף מיליוני שנים זה הרבה זמן... מי יודע מה יהיה אפשרי בעוד אלף מיליון שנה?

אן: אני אעשה מדיטציה ואחשוב על המין האנושי, על הטוב ועל הרע.

[מחזיקה את ידיו של קרל]

אני אחשוב עלינו. על הפלא של האהבה.

קרל: לא, אן, את תחשבי על ד"ר מנגלה.

אן: אולי. העיקר שלנאס"א לא תהיה שום דרך לדעת אילו מחשבות חשבתי.

[ארבעים שנה מאוחר יותר. 2017. ערב. קרל ואן יושבים על ספסל בפארק. שיערם שיבה. אן דמנטית וקרל נעזר במקל הליכה]

אן: אני אוהבת אותך, קרל.
גם כשאני לא כאן.

קרל: [מלטף את גב ידה] אני יודע, אן.

אן: כל יום אני מתרחקת ממך יותר.
בוקר אחד אני אתעורר ולא אזכור אותך יותר.
העיניים שלי יהיו ריקות.
פלנטות רחוקות ישתקפו בהן.
הלוואי ותוכל לקרוא את המחשבות שלי,
כמו החיזרים.
אבל המחשבות שלי יהיו שם,
בשולי מערכת השמש.

קרל: את רק הלכת לאיבוד ביער, אנני.
זה הכול.

אן: אולי בנקודה אחרת ביקום האינסופי הזה חיה לה ציביליזציה,
וגם הם שלחו גשושית משל עצמם.
עם צלילים ותמונות שמספרות על העולם שלהם.
וגם היא מגששת בחושך הגדול.
אולי נועדנו לגשש כמו עיוורים באור יום?

קרל: הם ימצאו אותך, אנני. ויחזירו אותך אלי.

אן: אנחנו לבד, קרל! אנחנו לבד!
כל העולמות האפשריים האלה שמנצצים וקורצים לנו –
הם כולם שקרים.
השמיים הם הארץ המובטחת,
ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות.
אבל אין שום דבר בכל השמשות הרחוקות האלה!
רק ביליוני כוכבים, בודדים,
ריקים כמו פני המאדים.
ריקים כמו הזיכרון שלי.

קרל: זה לא נכון, אנני! הם ימצאו אותך! את תראי!

[צליל של מנוע חללית מתקרבת]

אן: הם באים! [מצביעה למעלה]

קרל: אמרתי לך, אנני! [מחבק אותה]
הם יתפרו אותנו יחד,
כמו חיבוק.
וזה לא יכאב.

זה יהיה נעים.

אן: [נרגשת ומבוהלת] זה בא!

[צליל מנוע החללית מתחזק. **אן וקרל** מתבוננים מעלה]

קרל: [נעמד] הם באים!
הראית להם את הדרך!

[**קרל** נבלע בתוך האור. החללית נעלמת. שקט. **אן** נותרת לבדה. יושבת על הספסל, כאילו כל הזמן הזה יושבה שב לבדה]

[פאזזה קצרה, שלאחריה **אחות** בית המשוגעים נכנסת]

אחות: בואי, אנני. מאוחר. נחזור הביתה.

אן: הוא לקח את קרל! הוא שכח אותי כאן!

אחות: קרל מת, אן. לפני עשרים שנה.

אן: לא... לא... הוא שכח אותי כאן.

[יוצאות]